

Jaczewski, Bohdan

Posiedzenie Pracowni Historii Organizacji Nauki

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 21/1, 152-153

1976

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PUBLIKACJE

Wydawnictwa byłego Zakładu Historii Nauki i Techniki:

Historia nauki polskiej. T. VI. Dokumentacja bio-bibliograficzna, indeks biograficzny tomu I i II. Oprac. L. Hajdukiewicz; *Historia astronomii polskiej*. Praca zbiorowa pod red. E. Rybki; B. Suchodolski: *Nauka a świadomość społeczna*; J. W. Chojna: *Zarys urologii polskiej*; *Studia nad zagadnieniami rewolucji naukowo-technicznej*. Praca zbiorowa pod red. E. Olszewskiego i L. Zachera; *Z badań nad społeczną funkcją nauki*. Praca zbiorowa pod red. Z. Kowalewskiego; *Polska Akademia Umiejętności 1872—1952. Nauki lekarskie, ścisłe, przyrodnicze i o Ziemi* (Materiały Sesji Jubileuszowej, Kraków — 14 XII 1972) redaktor S. Brzozowski.

Seria „Monografie z Dziejów Nauki i Techniki”: M. Władyka: *Teoria faktu społecznego w systemie socjologicznym Emila Durkheima*. T. XCI; J. Piaskowski: *O stali damasceńskiej*. T. XCII; *Z dziejów mechanicyzmu w fizyce i chemii*. Praca zbiorowa pod red. W. Krajewskiego. T. XCIII; M. Wierzbicka: *Dawne syntezy dziejów Polski*, T. XVC; *O nauczaniu historii nauki*. Praca zbiorowa pod red. W. Osińskiej. T. XCVI.

Seria „Źródła do Dziejów Nauki i Techniki”: D. Rederowa: *Materiały do działalności Komisji Historycznej Akademii Umiejętności w Krakowie w latach 1873—1918*. Wybór źródeł. T. XVI.

Seria „Studia Copernicana”: G. Rosińska: *Instrumenty astronomiczne na Uniwersytecie Krakowskim w XV wieku*. T. XI.

Ponadto ukazały się cztery numery „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki”, trzy numery serii „Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej” (seria C, zeszyt 18 i 19; seria B, zeszyt 25) oraz X rocznik „Organonu”.

Wydawnictwa byłej Pracowni Dziejów Oświaty:

Seria „Monografie z Dziejów Oświaty”: S. Mauersberg: *Reforma szkolnictwa w Polsce w latach 1944—1948*. T. XVI; F. Filipowicz: *Myśl pedagogiczna Lucjana Zarzeckiego 1873—1925*. T. XVII.

Seria „Archiwum Dziejów Oświaty”:

K. Bartnicka, I. Szybiak: *Raporty generalnych wizytatorów szkół Komisji Edukacji Narodowej w Wielkim Księstwie Litewskim (1782—1792)*. T. VI.

Oprócz wyżej wymienionych pozycji ukazał się także kolejny, XVII rocznik „Rozpraw z Dziejów Oświaty”.

Agnieszka Dziurlikowska

POSIEDZENIE PRACOWNI HISTORII ORGANIZACJI NAUKI

W dniu 18 czerwca 1975 r. odbyło się drugie posiedzenie Pracowni Historii Organizacji Nauki poświęcone ustaleniu planu badań naukowych nad związkami Polski z zagranicą w XIX i XX w. Postulaty w sprawie kwerend archiwalnych w uniwersytetach niemieckich przedstawił dr Ryszard Ergetowski. Wyniki podjętych dotychczas prac pozwalają na wysunięcie następujących propozycji: należy prowadzić kwerendy na terenie NRD (w Lipsku, Halle, Greifswaldzie), a przede wszystkim ustalić istnienie metryk studenckich i źródeł związanych z organizacjami polskich studentów w tych uczelniach. Podobne penetracje powinny być przeprowadzone w uczelniach RFN. Kwerendą należy objąć cały niemiecki obszar językowy, a więc także Austrię i Szwajcarię; tym bardziej, że w uczelniach tych krajów niejednokrotnie pracowali profesorzy polscy. W Szwajcarii na szczególną uwagę zasługuje Freiburg — zwany niekiedy „polskim uniwersytetem” — oraz politechnika w Zurichu. Zdobycie ogólnej orien-

tacji co do stanu źródeł i liczebności szkolących się w tych krajach studentów polskich umożliwi nakreślenie perspektywicznego planu badań nad polonią naukową, która działała w niemieckim obszarze językowym.

Następnie dr Jerzy Różewicz postulował konieczność rozwinięcia badań dotyczących roli naukowców polskich zatrudnionych w uczelniach rosyjskich. Wiedza w tym zakresie jest bowiem fragmentaryczna i ograniczona głównie do jednostek, które odegrały następnie czołową rolę w nauce polskiej okresu międzywojennego. Dr Bohdan Jaczewski stwierdził, że badania nad polsko-francuskimi kontaktami naukowymi zrealizowano w niewielkim stopniu dla wieku XIX. Natomiast pomijano w zasadzie dotychczas okres 20-lecia międzywojennego. Należałoby więc obok badań dotyczących stypendystów polskich — opracować także dorobek Biblioteki Polskiej w Paryżu, Sekcji Polskiej Instytutu Badań Słowiańskich w Paryżu oraz roli Polaków w Międzynarodowym Instytucie Współpracy Intelktualnej w Paryżu. W dalszej dyskusji podniesiono konieczność koncentracji badań (prof. Jerzy Dobrzycki i prof. Marian Serejski). Prof. Serejski uznał więc za konieczne ograniczenie w początkowym okresie zakresu badań do głównych ośrodków zagranicznych skupiających naukowców Polaków (np. Petersburga i Berlina); pierwszoplanowo należy badać działalność uczonych, a spośród studentów zajmować się tylko tymi, którzy uzyskali stopnie naukowe. Dr Teresa Ostrowska postulowała wykorzystanie przez Zakład gotowego maszynopisu na temat studiów lekarskich Polaków w Genewie. Prof. Dobrzycki i dr Różewicz akcentowali, że obok opracowania „mapy” ośrodków naukowych, w których działali Polacy, należy ustalić „mapę myśli naukowej XIX wieku”, która inspirowała powstanie i rozwój polskich ośrodków naukowych. Dr J. Różewicz podkreślił ponadto, że badania nad wpływami idei naukowych na rozwój nauki polskiej przekraczają możliwości Pracowni i powinny być prowadzone siłami całego Zakładu. Doc. Zdzisław Kowalewski podniósł potrzebę nawiązania kontaktów z międzynarodowymi stowarzyszeniami naukowymi zainteresowanymi historią organizacji nauki.

Zebrani uznali potrzebę opracowania szczegółowego planu badań współpracy naukowej Polski z zagranicą w XIX i XX wieku, którego realizacja obejmowałaby wszystkie pracownie Zakładu. Uznano też za celowe rozpoczęcie pracy od badań bibliograficznych i początkowe jej ograniczenie do głównych ośrodków zagranicznych skupiających uczonych polskich.

Bohdan Jaczewski

POSIEDZENIA ZESPOŁU HISTORII NAUKI OKRESU OŚWIECENIA

1

W dniu 28 stycznia 1975 r. prof. Jan Buba przedstawił referat pt. *Rodowód Collegium Nobilium*. Poszerzona wersja referatu została ogłoszona drukiem w pracy zbiorowej pt. *Nowożytna myśl naukowa w szkołach i księgozbiorach polskiego Oświecenia*, która ukazała się w 1976 r. pod redakcją Ireny Stasiewicz-Jasiukowej¹.

Dyskusja nad referatem skoncentrowała się wokół kilku zagadnień. Czy w ideale człowieka, wyłaniającym się z rozpraw Stanisława Konarskiego, religia

¹ Nawiązuje ona do pracy zbiorowej pt. *Nowożytna myśl naukowa w szkołach Komisji Edukacji Narodowej*, wydanej w 1973 r. pod red. Ireny Stasiewicz-Jasiukowej.